

**РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА**

Београд
4010-22/2024
Београд
МН/СС

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

дел. бр.1552 датум 22.01.2024.

**АКТИВНОСТИ ЗАШТИТНИКА ГРАЂАНА КАО НАЦИОНАЛНОГ
ИЗВЕСТИОЦА ЗА ОБЛАСТ ТРГОВИНЕ ЉУДИМА ЗА 2023. ГОДИНУ**

Законом о Заштитнику грађана („Сл. гласник РС“, бр. 105/2021), чланом 2. став 3, прописано је да Заштитник грађана обавља послове националног известиоца у области трговине људима, сходно Закону о потврђивању Конвенције Савета Европе о борби против трговине људима („Сл. гласник РС- Међународни уговори“, број 19/09).

У складу са чланом 29. тачка 4. Закона о потврђивању Конвенције Савета Европе о борби против трговине људима, прописано је да свака страна уговорница треба да размотри могућност именовања националних извештача или других механизма за надгледање активности државних институција у борби против трговине људима и примене захтева које поставља национално законодавство.

У периоду од 1. јуна 2023. године до 31. децембра 2023. године, Заштитник грађана као национални извештач за област трговине људима предузео је низ активности у циљу упознавања релевантних државних органа и организација са улогом Заштитника грађана као националног известиоца у области трговине људима и успостављања још боље сарадње између релевантних актера у овој области.

У јуну месецу 2023. године објављена су два међународна извештаја о области трговине људима у Републици Србији са препорукама за унапређење стања. Група експерата за сузбијање трговине људима (GRETA), која је формирана у складу са чланом 36 Конвенције Савета Европе о борби против трговине људима (конвенција ступила на снагу 01.02.2008. године) и која је одговорна за праћење спровођења Конвенције од стране страна уговорница, као и за израду извештаја у којима оцењују мере које предузима свака страна уговорница, дана 16. јуна 2023. године објавила је Еволуациони извештај за Републику Србију у трећем кругу оцењивања. GRETA је одлучила да трећи круг оцењивања буде усмерен на приступ правди и делотворну правну заштиту жртава трговине људима. Нацрт овог извештаја GRETA је усвојила на састанку који је одржан од 14. до 18. новембра 2022. године и доставила државним органима Републике Србије на коментаре. Коначни извештај усвојен је на састанку који је одржан од 27. до 31. марта 2023. године. Извештај покрива ситуацију до 31. марта 2023. године.

Истовремено, Државни секретаријат Сједињених америчких држава (United States Department of State), објавио је свој Извештај о трговини људима за 2023. годину (TIP Report 2023), којим се оцењују напори држава у свету у борби против трговине људима током претходне године и дају препоруке, односно смернице државама.

Имајући у виду наведено, Заштитник грађана као национални извештач искористио је активности и састанке са релевантним органима у области трговине људима и за упознавање истих са наводима конкретних међународних извештаја и препорукама које су упућене Републици Србији.

У конкретном периоду Заштитник грађана мр Зоран Пашалић интензивирао је активности у оквиру својих надлежности као националног извештача за област трговине људима и предузео је следеће:

Министарство унутрашњих послова Дирекција полиције Канцеларија за координацију активности у борби против трговине људима

Заштитник грађана као национални извештач за област трговине људима одржао је низ састанака са руководиоцем и представницима Канцеларије за координацију активности у борби против трговине људима при Дирекцији полиције МУП-а Републике Србије (у даљем тексту Канцеларија).

Канцеларија за координацију активности у борби против трговине људима основана је у оквиру Кабинета директора полиције, Дирекције полиције Министарства унутрашњих послова. Канцеларија обављања стручне послове у вези борбе против трговине људима за потребе Савета за борбу против трговине људима. Такође, непосредно учествује, спроводи и прати активности у борби против трговине људима предвиђеним стратешким документима. Прати, координира, надзире и усмерава примену мера и радњи које за циљ имају борбу против трговине људима, прати примену међународних уговора, законских и других прописа, иницира њихове измене или допуне и учествује у њиховој изради у области борбе против трговине људима. Координира рад организационих јединица Дирекције полиције са државним органима, организацијама цивилног друштва, партнерима и међународним организацијама, а у вези са праћењем стања и сузбијањем трговине људима. Усмерава и пружа стручну помоћ организационим јединицама Дирекције полиције у превентивним активностима и мултидисциплинарној сарадњи на националном, локалном и међународном нивоу у борби против трговине људима. Иницира и заједно са надлежним организационим јединицама организује и спроводи стручну обуку полицијских службеника у оквиру свог делокруга. Прати, усмерава и по потреби непосредно ради на прикупљању података у области борбе против трговине људима и врши анализу прикупљених података. Води збирке података и врши размену података у оквиру свог делокруга.

Поред тога што је Заштитник грађана, као национални извештач од стране представника Канцеларије упознат са тренутним стањем у области трговине људима и планираним даљим активностима, договорен је и успостављен механизам сарадње

за прикупљање информација и података из области трговине људима, неопходних за рад националног известиоца. Успостављен је механизам да Заштитник грађана као национални извештач за област трговине људима статистичке податке и информације о активностима у области трговине људима од државних органа и организација добија преко Канцеларије, чија је надлежност и дужност координација рада тих органа и одржавање контакта. С тим у вези, у складу са чланом 2 став 3 и чланом 24 став 1 Закона о Заштитнику грађана, од Канцеларије затражено је да достави Заштитнику грађана као националном известиоцу за област трговине људима податке и информације о активностима које је Канцеларија предузимала у периоду од 1. јануара 2023. године до 30. јуна 2023. године, те статистичке податке везане за област трговине људима у конкретном периоду. У складу са наведеним, Заштитнику грађана достављени су тражени подаци државних органа и организација у области трговине људима.

Дана 6. децембра 2023. године, у оквиру пројекта „Јачање борбе против трговине људима у Србији“ (2023-2026), у организацији канцеларије Савета Европе у Београду одржана је радионица: „Оснаживање одговора на борбу против трговине људима: мандат, улога и функционисање Националног известиоца за борбу против трговине људима“, на којој су учествовали представници Заштитника грађана као националног известиоца за област трговине људима, представница Националног известиоца за трговину људима и сексуално насиље над децом Холандије, Национални координатор за борбу против трговине људима Републике Србије и руководилац Канцеларије за координацију активности у борби против трговине људима МУП-а, и представници наведене Канцеларије.

Након заједничке радионице, те пренетих искустава представнице Националног известиоца за трговину људима и сексуално насиље над децом Холандије, одлучено је да Заштитник грађана као национални извештач информације и податке за израду извештаја о области трговине људима у Републици Србији прикупља директно од актера у области трговине људима.

Представници спољно-политичког тима председнице Владе РС

На састанку у јулу месецу 2023. године, са представницима спољно-политичког тима председнице Владе РС, ком су присуствовали представници Заштитника грађана као националног известиоца за област трговине људима и Канцеларије за координацију активности у борби против трговине људима, указано је на планске и организационе недостатке у области трговине људима. Представници Заштитника грађана указали су на неопходност именовања Савета за борбу против трговине људима. Истовремено, указано је на потребу предузимања активности у циљу доношења новог планског документа за област борбе против трговине људима и пропратног акционог плана и именовање радне групе. Такође, указано је да је неопходно именовати националног координатора за борбу против трговине људима.

Након конкретног састанка, Влада Републике Србије донела је Одлуку о изменама Одлуке о образовању Савета за борбу против трговине људима. У складу са наведеном Одлуком Савет се као стручно саветодавно тело Владе образује ради координације националних и међународних активности за борбу против трговине људима, разматрања извештаја релевантних тела међународне заједнице о трговини

људима, заузимања ставова и предлагања мера за спровођење препорука од стране међународних тела у борби против трговине људима, праћења и оцењивања напретка у спровођењу националних стратешких докумената у области борбе против трговине људима, усклађивања поступања надлежних државних институција која су од значаја за борбу против трговине људима и предлагање мера за решавање уочених проблема и ангажовања ресурса. У Савет су именовани министар унутрашњих послова, као председник савета, а за чланове министар финансија, министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, министар здравља, министар правде и министар за европске интеграције. Дана 25. децембра 2023. године одржана је седница Савета за борбу против трговине људима, на којој је наглашено да је Законом о Заштитнику грађана прописано да Заштитник грађана обавља послове националног известиоца у области трговине људима, сходно Закону о потврђивању Конвенције Савета Европе о борби против трговине људима. На седници је указано да Република Србија унапређује капацитете у циљу вођење проактивних истрага везаних за трговину људима и да је у току израда планског документа у овој области који обухвата истрагу и кривично гоњење, заштиту жртава трговине људима, превенцију и партнерство.

На седници Савета донети су закључци у циљу успостављања и јачања оперативних капацитета за системски одговор друштва на проблем трговине људима. Чланови Савета пружили су пуну подршку изради и усвајању новог планског документа у области борбе против трговине људима са пратећим акционим планом, као и изради посебног закона који би системски регулисао ову материју.

Након одржаног састанка са представницима спољно-политичког тима председнице Владе РС, дана 6. септембра 2023. године Ненад Симић, руководилац Канцеларије за координацију активности у борби против трговине људима при Дирекцији полиције МУП-а Републике Србије именован је за Националног координатора за борбу против трговине људима. Национални координатор за борбу против трговине људима именован је решењем Владе и истовремено обавља послове руководиоца Канцеларије за координацију активности у борби против трговине људима у Кабинету директора полиције, Дирекцији полиције Министарства унутрашњих послова. Заштитни грађана као национални извештач за област трговине људима са посебном пажњом ће пратити активности Националног координатора за борбу против трговине људима и проактивно деловати.

Такође, након конкретног састанка са представницима Владе Републике Србије, министар унутрашњих послова донео је 14. августа 2023. године Решење о образовању Радне групе за израду планског документа у области борбе против трговине људима. Задатак Радне групе је да изради текст предлога планског документа у области борбе против трговине људима. Рок за израду текста предлога новог планског документа из области трговине људима је 31. март 2024. године. У циљу израде текста предлога новог планског документа у области трговине људима у рад Радне групе могу се по потреби укључити и други државни органи и организације, научне и стручне институције, појединци, међународне организације и донатори, као и сви други органи, организације и појединци чији је рад повезан са борбом против трговине људима. Израду новог планског документа у области борбе против трговине људима подржала је Међународна организација за миграције ИОМ кроз пројекат „Инструмент подршке за изградњу капацитета за интегрисано управљање границама на Западном Балкану (WBIBM)“ и „Заједничко деловање на

Западном Балкану против кријумчарења миграната и трговине људима (WBJUST)“. Представник Заштитника грађана именован је за члана Радне групе и одређен је заменик члана радне групе испред Заштитника грађана.

Први састанак Радне групе за израду планског документа у области борбе против трговине људима одржан је 29. августа 2023. године. Првом састанку Радне групе присуствовали су представници Кабинета председнице Владе, Заштитника грађана као националног известиоца за област трговине људима, МУП-а и државних органа и организација, локалних тимова из Новог Сада и Врања, организација цивилног друштва које су изабране на јавном конкурс, представници синдиката, партнери из пословног сектора и представници међународних организација.

У име Заштитника грађана присутнима се обратила Мирјана Николић, члан Радне групе. Именована је указала да уочени недостаци и проблеми који су се јавили приликом имплементације Стратегије превенције и сузбијања трговине људима, посебно женама и децом и заштите жртава 2017-2022, морају бити полазне тачке за израду новог планског документа у овој области. Општи и посебни циљеви морају бити јасно одређени, мерљиви, прихватљиви, реални и временски одређени. Планиране активности морају бити прецизне и јасне са тачним проценама потребних финансијских средстава и роковима за извршење коју су реални и оствариви. Истовремено, указано је да нови плански документ треба да обезбеди наставак јачања функционалног повезивања и институционалне изградње капацитета свих партнера, као и свих значајних процеса који су покренути приликом реализације претходне Стратегије, што је у складу са препорукама и налазима Спољне оцене спровођења Стратегије превенције и сузбијања трговине људима, посебно женама и децом и заштиту њених жртава 2017-2022. Указано је да је неопходно да плански документ садржински и формално буде усклађен са међународним обавезама Републике Србије у области борбе против трговине људима, а пре свега са Конвенцијом УН против транснационалног организованог криминала, Протоколом за превенцију, сузбијање и кажњавање трговине људским бићима, посебно женама и децом, те Конвенцијом за борбу против трговине људима Савета Европе. Такође, указано је да приликом израде планског документа, као и пропратних акционих планова, поред коришћења у полазној основи, неопходно је узети у обзир препоруке из Извештаја Групе експерата Савета Европе за борбу против трговине људима (GRETA) у оквиру трећег круга оцене примене Конвенције Савета Европе у борби против трговине људима, са тематским фокусом на приступ правди и делотворним правним лековима за жртве трговине људима. Истовремено потребно је узети у обзир препоруке Извештаја о трговини људима 2023 (TIP Report 2023) Стејт департмента, према којем је Република Србија другу годину заредом рангирана на „Листи за праћење“ Нивоа 2. Посебно је указано да као национални извештај за област трговине људима, Заштитник грађана наставиће да ради на јачању сарадње свих актера у области трговине људима, на размени информација и најбољих пракси. Улога Заштитника грађана као националног известиоца за област трговине људима је да прати, прикупља релевантне информације о трговини људима, а затим да доноси закључке и извештава о стању и даје препоруке надлежним органима за унапређење поступања у области трговине људима. Због тога, указано је да успостављање механизма за благовремено и свеобухватно достављање свих релевантних информација Заштитнику грађана као националном известиоцу за област трговине људима ради сачињавања извештаја за област

трговине људима у Републици Србији, који је предвиђен концептом новог планског документа, представља велики корак за даље јачање институционалног оквира и улоге националног известиоца за област трговине људима.

У периоду од 11. септембра 2023. године до 20. октобра 2023. године одржане су четири тематске радионице у циљу израде планског документа са пропратним акционим планом, које су пратили и на којима су активно учествовали и представници Заштитника грађана. Теме одржаних радионица биле су „Истраге и кривично гоњење“, „Заштита и помоћ жртвама“. Трећа радионица имала је две теме, „Превенција“ и „Радна експлоатација и радне миграције“, док је тема четврте радионице била „Партнерство и координација“.

Дана 22. децембра 2023. одржан је састанак Радне групе за израду планског документа у области борбе против трговине људима. На састанку учешће је имало укупно 28 учесника од којих је био присутан 21 члан Радне групе.

На почетку састанка Председник радне групе поздравио је присутне и захвалио се на учешћу и доприносу у изради планског документа и дао реч представници Заштитника грађана Мирјани Николић, која је поздравила присутне и изнела да је чланом 29. став 4. Конвенције Савета Европе о борби против трговине људима, прописано да ће свака чланица размотрити могућност именована националних известилаца или других механизма за праћење активности државних институција у области борбе против трговине људима и примене захтева које поставља национално законодавство. Законом о Заштитнику грађана чланом 2 прописано је да Заштитник грађана обавља послове националног известиоца у области трговине људима, сходно Закону о потврђивању Конвенције Савета Европе о борби против трговине људима („Службени гласник РС - Међународни уговори“, број 19/09). Изнела је да, имајући у виду тренутно стање и конкретне наводе међународних извештаја о области трговине људима у Републици Србији, Заштитник грађана као национални извештај, од 1. јуна 2023. године предузео је низ проактивних активности у циљу унапређења стања и постизања конкретних резултата.

Именована је указала да Заштитник грађана као национални извештај, у овом тренутку, након размене искустава и консултативних састанака са колегама из институције Националног известиоца за област трговине људима и борбу против сексуалног насиља над децом Холандије (који постоји 23 године) завршава рад на изради упитника који ће ради прикупљања података за објављивање првог извештаја Националног известиоца, бити упућен свим релевантним актерима у области трговине људима. Као једна од кључних активности Заштитника грађана као националног известиоца за област трговине људима у овом периоду било је и учествовање члана и заменика члана Радне групе, именованог испред Заштитника грађана, на свим радионицама које су организоване у циљу израде планског документа и пропратног акционог плана за борбу против трговине људима.

Имајући у виду општи циљ који је дефинисан у предлогу програма за борбу против трговине људима, а то је успостављен свеобухватан, координисан и одржив приступ борби против трговине људима кроз јачање система превенције и кривичног гоњења, уз обезбеђивање заштите жртава, посебно жена и деце, Заштитник грађана као национални извештај је става да је опција доношење планског документа у

области борбе против трговине људима, уз усвајање посебног закона у области трговине људима, најрелевантнија за постизање овог циља, с обзиром на тренутно стање, изазове и проблеме који се јављају у области трговине људима у Републици Србији.

У даљем излагању, Мирјана Николић је изнела да је Заштитник грађана сагласан да посебним законом, на системски начин, морају бити детаљно уређена сва питања од значаја за област трговине људима, а пре свега да се уреди организација и поступање државних органа и организација, институција и организација цивилног друштва у свим областима борбе против трговине људима, као и да се жртвама трговине људима обезбеди благовремена и делотворна заштита. Законом се посебно мора обезбедити уједначен и/или јединствен начин прикупљања података о трговини људима, не само када је реч о кривичноправним аспектима, већ и о различитим аспектима помоћи, заштите, превенције, сарадње и координације. Такође, истовремено, Заштитник грађана као национални извештач слаже се да многе активности из предложеног акционог плана могу се посматрати као изградња основе за будући закон у области трговине људима или као евентуално прелазно решење до његовог доношења. С тим у вези, неопходно је системски и свеобухватно приступити најпре анализи потреба, која је предвиђена као први корак у правцу доношења посебног закона, а затим и поступку и изради закона.

Дана 22. децембра 2023. године на седници Радне групе усвојени су Нацрт програма за борбу против трговине људима у Републици Србији за период 2024-2029 и Нацрт акционог плана. Нацрт програма за борбу против трговине људима за период 2024 - 2029. године и Нацрт акционог плана за период 2024 - 2026. године усвојени су од стране Радне групе, гласањем 19 чланова „за“ и 2 уздржана гласа, против није био ни један глас.

Врховно јавно тужилаштво

Заштитник грађана као национални извештач за област трговине људима одржао је састанак са Врховним јавним тужилаштвом, на ком је закључено да Врховно јавно тужилаштво преко контакт тачака за трговину људима и јавних тужилаца може предузети активности у циљу активирања локалних тимова за борбу против трговине људима. Заштитник грађана упознат је током састанка да подаци наведени у међународним извештајима о области борбе против трговине људима у Републици Србији, у делу који се односи на број поднетих кривичних пријава, одступају од података којима располаже Врховно јавно тужилаштво. Закључено је да Заштитник грађана као национални извештач мора бити препознат од стране свих субјеката и актера у области трговине људима као једина надлежна институција која ће прикупљати и објављивати све релевантне податке у области трговине људима. Заштитник грађана је предложио да се повећа број контакт тачака у свим надлежним јавним тужилаштвима и да се повећа број едукација јавних тужилаца у области борбе против трговине људима.

Више јавно тужилаштво у Београду

Представници Заштитника грађана као националног известиоца за област трговине људима одржали су састанак са Главним јавним тужиоцем Вишег јавног тужилаштва у Београду и представницима Вишег јавног тужилаштва у Београду на ком су представили улогу Заштитника грађана као националног известиоца за област трговине људима и упознали их са наводима и препорукама међународних извештаја о борби против трговине људима у Републици Србији. На састанку је закључено да ће Главни јавни тужилац Вишег јавног тужилаштва у Београду формирати ударну групу за борбу против трговине људима, којом ће лично руководити. Истовремено, Више јавно тужилаштво у Београду организоваће и спровести обуке јавних тужилаца укључених у конкретну групу и предузеће активности са Правосудном академијом у циљу организовања конкретних обука. Такође, указано је да ће Више јавно тужилаштво у Београду предузети активности ради укључивања у пројекте који се тичу борбе против трговине људима и реализовања обука из области трговине људима за јавне тужиоце Вишег јавног тужилаштва у Београду.

Дана 25. септембра 2023. године Главни јавни тужилац Вишег јавног тужилаштва у Београду именовоа је два јавна тужиоца за контакт тачке за сузбијање трговине људима, у циљу убрзања процеса рада, откривања учинилаца кривичних дела из ове области, као и вођења проактивне истраге у сарадњи са полицијским службеницима.

На позив Главног јавног тужиоца Вишег јавног тужилаштва у Београду, Заштитник грађана као национални извештај за област трговине људима посетио је Више јавно тужилаштво у Београду и обишао просторије намењене за посебно осетљиве сведоке и подршку жртвама. У конкретној просторији обављају се разговори и са жртвама и потенцијалним жртвама трговине људима, којима може бити доступан и психотерапеут. Уколико жртве или потенцијалне жртве трговине људима, у току поступка, добију статус посебно осетљивог сведока, испитивање се врши у конкретној просторији, са посебном пажњом, настојећи да се избегну могуће штетне последице поступка по личност, телесно и душевно стање сведока. Просторија је оспособљена савременом опремом и омогућена је употреба техничких средстава за пренос слике и звука, а све у циљу спречавања секундарне виктимизације жртава у кривичном поступку. Приликом посете Главни јавни тужилац Вишег јавног тужилаштва у Београду информисао је Заштитника грађана о свим активностима и плановима које, ово тужилаштво предузима у циљу борбе против трговине људима.

Са представницима Вишег јавног тужилаштва у Београду и са представницима Прекршајног суда у Београду разматра се механизам за поступање, када судије прекршајних судова применом индикатора посумњају на трговину људима, да у том тренутку застану са прекршајним поступком и контактирају надлежног јавног тужиоца, како не би долазило до погрешне квалификације дела.

Прекршајни суд у Београду

Представници Заштитника грађана, као националног известиоца за област трговине људима одржали су састанак са председницом и судијама Прекршајног суда у Београду. Међународним извештајима о борби против трговине људима у Републици Србији тражи се, између осталог, да се и даље појачају напори да се проактивно идентификују жртве, укључујући мигранте, особе у комерцијалном сексу, избеглице и тражиоце азила и децу без пратње која просе на улици. Заштитник грађана као национални извештач препознао је прекршајне судове као значајне актере у борби против трговине људима, имајући у виду њихову потенцијалну улогу и могућност ране идентификације потенцијалних жртава и жртава трговине људима, посебно у делу радне, сексуалне експлоатације и просјачења. С тим у вези, указано је на потребу предузимања активности у циљу израде недостајућих индикатора за трговину људима и проширења постојећих, како не би долазило до одступања. Истовремено, указано је на неопходност успостављања контакта између прекршајних судова и Центра за заштиту жртава трговине људима.

Као што је наведено, са представницима Вишег јавног тужилаштва у Београду и са представницима Прекршајног суда у Београду разматра се механизам за поступање, када судије прекршајних судова применом индикатора посумњају на трговину људима, да у том тренутку застану са прекршајним поступком и контактирају надлежног јавног тужиоца, како не би долазило до погрешне квалификације дела.

Министарство правде

Заштитник грађана као национални извештач за област трговине људима одржао је састанке са представницима Министарства правде.

Прво је одржан састанак са државном секретарком Министарства правде на ком је указано на улогу Заштитника грађана као националног известиоца, и представљене су предузете и планиране активности. На састанку су разматране активности које Министарство правде може предузети у оквиру својих надлежности, а у циљу поступања по препорукама наведеним у међународним извештајима и унапређења области трговине људима у Републици Србији. Као посебне теме, разматрани су наводи извештаја и препоруке GRETA у деловима који се односе на право на информације, правни савет и бесплатну правну помоћ, накнаду штете и међународну сарадњу. Министарство правде предузеће додатне активности у циљу подизања свести јавности о доступности бесплатне правне помоћи. Такође је закључено да је потребно ажурирати листу преводилаца, како би се осигурала доступност преводилаца за различите језике које говоре жртве трговине људима.

Након тога представници Заштитника грађана као националног известиоца за област трговине људима, одржали су састанак са представником Министарства правде, Националним координатором за борбу против трговине људима и руководиоцем Канцеларије за координацију активности у борби против трговине људима МУП-а и представницом Канцеларије.

Предмет састанка било је разматрање препорука евалуационог извештаја ГРЕТА-е из трећег круга оцењивања, а које се односе на информисање жртава трговине људима, бесплатну правну помоћ, међународну сарадњу и накнаду штете жртвама трговине људима.

Представник Министарства правде указао је да ће Министарство предузети додатне конкретне активности у циљу повећања свести у погледу доступности бесплатне правне помоћи и правног савета у складу са Законом о бесплатној правној помоћи. Истовремено, поводом препорука да се трошкови бесплатне правне помоћи и правног савета који се пружају жртвама трговине људима од стране удружења и адвоката које оне ангажују надокнађују из државног буџета, указано је да жртве трговине људима као посебно осетљива категорија имају право на бесплатну правну помоћ у складу са Законом о бесплатној правној помоћи, али исту могу пружити, у складу са Уставом само адвокати или службе правне помоћи јединица локалне самоуправе. Удружења могу имати активну легитимацију у поступцима (напр. Закон о забрани дискриминације чл. 46 став 1. и Закон о азилу и привременој заштити чл.56 став 4.), али не могу заступати у поступку жртве нити пружати бесплатну правну помоћ или правни савет. Активна легитимација у судским поступцима се односи на право странке да пред судом покрене поступак и да у њему учествује. То је суштински услов за подносиоца захтева да буде признат као тужилац у судском поступку. Особа мора имати директан интерес у испитивању или решавању одређеног правног питања или спора.

Другим речима, да би неко имао активну легитимацију, мора доказати да има правни интерес, односно да је његово право или законити интерес повређен или да постоји непосредна опасност од такве повреде. Особа са активном легитимацијом је у суштини та која има законски основ да тражи судску заштиту и да суду представи свој случај. Активна легитимација је предвиђена по поменутом два закона само у парничном поступку или у управним споровима, али не и у кривичним поступцима за кривична дела трговине људима.

Указано је да ће Министарство правде предузети активности у циљу ангажовања адвокатских комора у организовању обука и специјализацији адвоката за пружање правне помоћи жртвама трговине људима. Истовремено, Министарство ће предузети активности у циљу организовања обука за службе правне помоћи при јединицама локалних самоуправа. Министарство правде размотриће на који начин може предузети активности у циљу организовања већег броја просторија за испитивање посебно осетљивих сведока, а пре свега у обезбеђивању просторија и опреме.

У вези са активностима у циљу доступности преводилаца за различите језике које говоре жртве трговине људима, представник Министарства правде указао је да су спроведени конкурси за нове преводиоце и судске тумаче, те да се списак преводилаца и судских тумача ажурира.

У вези са систематским пружањем усмених и писаних информација претпостављеним и формално идентификованим жртвама трговине људима, по питању њихових права, доступних услуга и начина на које могу да им приступе, Министарство правде изражава спремност да изради информативне брошуре и

материјале којима би се повећала доступност конкретних информација. Израда истих може се спровести кроз активности предвиђене Акционим планом за спровођење Националне стратегије за остваривање права жртава и сведока кривичних дела у Републици Србији за период 2020-2025. година. Те активности би могле да се спроведу у односу на виша јавна тужилаштва и јединице локалне самоуправе, али што се тиче судова чл. 52. став 2. Закона о уређењу судова предвиђа да се у судској управи вишег суда као и другог суда који одреди Високи савет судства, организује служба за пружање подршке и помоћи оштећенима и сведоцима. Контакт тачка за информисање, именује се у основном суду и у другом суду који одреди Високи савет судства. Рад службе за пружање подршке и поступање контакт тачке, детаљније се уређује актом Високог савета судства.

Министарство правде као централна институција за међународну сарадњу у кривичним стварима, преко које се примају и упућују захтеви за међународну правну помоћ, послало је 42 захтева у случајевима трговине људима и одговорило на 58 захтева других земаља, у периоду трећег круга оцењивања ГРЕТА-е.

На крају састанка договорено је даље одржавање редовне комуникације и размене информација о активностима предузетим у области трговине људима.

Центар за заштиту жртава трговине људима и Прихватилиште за жртве трговине људима

Представници Заштитника грађана као националног известиоца за област трговине људима одржали су састанак са представницима Центра за заштиту жртава трговине људима и посетили Прихватилиште за жртве трговине људима. Центар је једина установа у Републици Србији која се бави заштитом и идентификацијом жртава трговине људима, као и хитним смештајем и бригом о жртвама и потенцијалним жртвама трговине људима. Центар пружа услуге смештаја (ургентни смештај), услуге процене и планирања и саветодавно-терапијске и социјално-едукативне услуге (наведено у Уредби Владе Републике Србије о мрежи установа социјалне заштите објављеној у Службеном гласнику РС, бр. 16/2012 од 7. марта 2012. године, а потом и Уредби објављеној 5. Фебруара 2013. године у Службеном гласнику РС, бр. 12/2013). Статутом Центра за заштиту жртава трговине људима и Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији послова и задатака предвиђено је да Центар своју делатност обавља у оквиру две организационе јединице, Службе за координацију заштите жртава трговине људима и Прихватилишта за жртве трговине људима.

Центар за заштиту жртава трговине људима води детаљну статистику о жртвама трговине људима. Статистика се односи на број пријава, од кога су примљене (из којих система и подручја деловања долазе), врсту експлоатације, о томе да ли се ради о малолетном лицу или пунолетном лицу, узраст, пол, држава порекла, место експлоатације. Према статистичким подацима за 2022. годину Центар је добио 138 нових пријава. За 117 случајева је покренут поступак идентификације, што подразумева да се у тим случајевима, током читавог поступка идентификације претпостављеним жртвама пружа иста подршка као и формално идентификованим. Формално су идентификоване 62 жртве трговине људима (према подацима МУП-а идентификоване су 24 жртве трговине људима на основу кривичних пријава

против извршиоца кривичног дела трговина људима). Као и претходних година, већину идентификованих жртава чине жене, чак 79%. Центар је примио и 2 пријаве од стране Заштитника грађана, у оба случаја идентификоване су жртве трговине људима. Сексуална експлоатација је и даље најдоминантнији вид, чији се удео додатно повећао и чини чак 55%. На другом месту је принуда на просјачење са 12.9 %, затим вишеструка експлоатација са 11.3%, принудни бракови са 9.5% и радна експлоатација са 6.4%. Процент деце међу жртвама је изузетно висок и износи 40% и забрињавајући су његов пораст као и узраст жртава.

Центар је поступио по свим препорукама Заштитника грађана које су му упућене у поступцима контроле правилности и законитости рада. Директорка Центра је тим поводом организовала састанак и издала стручним радницима налог за поступање по свим препорукама добијеним од Заштитника грађана. На основу препорука Заштитника грађана, Центар је увео праксу да се увек у случају сумње да је дете жртва трговине људима организује конференција случаја, на коју се позивају све релевантне установе и институције.

Центар, увек када у пријави препозна елементе трговине људима, у року од 24 сата покреће поступак идентификације, чиме претпостављене жртве током трајања поступка добијају сва права која су загарантована жртвама трговине људима.

Прихватилиште за жртве трговине људима обавља послове смештаја и непосредно брине о потребама свих корисника на смештају. Намењено је смештају особа женског пола, старијим од 16 година. У Прихватилишту је обезбеђен висок ниво физичке безбедности и стручна помоћ и подршка 24/7. Прихватилиште за жртве трговине људима је организациона јединица Центра која је отворена у фебруару 2019. године. Центар није примао кориснике у Прихватилиште између септембра 2020. године и марта 2022. године, док се Прихватилиште налазило у поступку добијања лиценце за рад. Капацитет смештаја је 6 места.

Корисничке група услуге смештаја у прихватилиште дефинисана је складу са чланом 25 Правилника о ближим условима и стандардима за пружање услуга социјалне заштите. У складу са чланом 25 став 1 тачка 2 наведеног правилника услуга смештаја у прихватилиште у оквиру Центра за заштиту жртава трговине људима пружа се:

- младим особама женског пола старијим од 16 година,
- одраслим особама женског пола,
- мајци са дететом/децом,

које су идентификоване као жртве трговине људима или се налазе у поступку идентификације. Смештај се пружа и мигранткињама, као и свим особама женског пола за које је извршена процена потребе смештаја у Прихватилиште, односно женским особама које имају висок ниво угрожене безбедности и потребу за обезбеђивањем сигурног места за опоравак. Центар је једина републичка установа специјализована за пружање услуге смештаја у прихватилиште за жртве трговине људима. Услуга се обезбеђује у складу са условима и стандардима утврђеним важећим законским и подзаконским актима који регулишу област пружања услуге у

систему социјалне заштите и другим односним прописима. Корисницима који користе услугу смештаја у прихватилишту, иста се пружа најдуже шест месеци, уз могућност продужавања на још шест месеци у складу са процењеним потребама, степеном трауматизације и потребама за осигурањем безбедности. За пружање услуге смештаја у Прихватилишту обезбеђен је посебан простор за запослене, простор за кориснике, простор за реализацију програмских активности, спремање и послуживање хране као и простор за документацију о корисницима.

У тренутку посете, у прихватилишту била је смештена једна особа женског пола старости 16 година са својим малолетним дететом старости од једне године и шест месеци. Корисница је у том тренутку била у поступку индентификације.

У Прихватилишту је вишеструки и висок ниво безбедности објекта: налази се на тајној адреси, има видео надзор који је повезан и са Полицијом и 24 часовно дежурство 7 дана у недељи. Истовремено, обезбеђена је стручна помоћ и подршка психолога и социјалног радника 24/7. Након стручне процене о корисницама Прихватилишта, а пре свега о стању и степену самосталности, одлучује се о даљим корацима, тј. да ли се жртва враћа у породицу или је потребан други вид смештаја. Други вид смештаја, како је наведено у разговору, који је самосталнији у односу на Прихватилиште је становање уз подршку које углавном обезбеђује организација Атина. Постоји могућност и смештаја у Матерински дом при Центру за заштиту одојчади, деце и омладине у Звечанској.

На крају састанка и посете, закључено је да Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Центар за заштиту жртава трговине људима треба заједнички да предузму активности у циљу кадровског и финансијског оснаживања Центра, како би се унапредили и обезбедили ефикасно индентификовање жртава трговине људима, заштита жртава трговине људима, као и несметано функционисање Прихватилишта за жртве трговине људима. Такође, Министарство за бригу о породици и демографију, Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Центар за заштиту жртава трговине људима треба да предузму активности у циљу формализације поступка индентификације жртве трговине људима, који би се окончао доношењем одлуке, и утврђивањем другостепеног органа ком би се могла поднети жалба на ову одлуку. Центар за заштиту жртава трговине људима треба да предузме активности ради измене правилника о стручним поступцима како би се осигурало још хитније реаговање Центра. Истовремено, Центар треба да конкретним правилницима уведе посебне нивое хитности за одређене случајеве. Центар за заштиту жртава трговине људима треба да уведе правило о одржавању конференције случаја за све случајеве у којима постоји сумња да је лице жртва трговине људима, као што је то случај када су деца у питању.

Градоначелница града Ниша

Заштитник грађана као национални извештач разговарао је са градоначелницом и заменицом градоначелника града Ниша. Договорено је да ће град Ниш предузети активности у циљу јачања локалног тима за борбу против трговине људима и интензивирања активности локалног тима за борбу против трговине људима.

С тим у вези планирани су састанци и са другим јединицама локалних самоуправа а ради интензивирања активности локалних тимова за борбу против трговине људима.

У току овог периода представници Заштитника грађана, као националног известиоца за област трговине људима учествовали су на домаћим и међународним скуповима у вези са трговином људима.

Такође, одржани су састанци са представницима удружења, Међународне организације за миграције ИОМ у Републици Србији, канцеларије Савета Европе у Републици Србији, Амбасаде САД-а и представником Канцеларије за борбу против трговине људима Државног секретаријата Сједињених Америчких Држава (TIP Office).

Поводом редовног билатералног састанка о примени Споразума о сарадњи у области борбе против трговине људима, и Споразума о сарадњи у области борбе против кријумчарења миграната између Републике Србије и Републике Северне Македоније, као члан делегације Републике Србије први пут је састанку присуствовао и представник Заштитника грађана као националног известиоца за област трговине људима Слободан Симић. Теме билатералног састанка биле су: размена информација о именовану контакт тачака надлежних органа у складу са унутрашњим правним процедурама; размена информација и података везаних за идентификацију жртава; размена информација у циљу пружање заштите и помоћи жртвама трговине људима и добровољног повратка у земљу порекла; размена информација и података у кривичним поступцима; активности двеју држава са циљем превенције трговине људима; размена информација о заједничким активностима и пројектима у области превенције и борбе против трговине људима; размена информација и података о лицима, кривичним делима и локацијама у контексту спречавања трговине људима, посебно рањивих миграната и деце без пратње, и формирање заједничких истражних тимова; јачање капацитета главних актера у борби против кријумчарења миграната организовањем заједничких обука, радионица и размене искустава.

Заштитник грађана као национални извештач за област трговине људима учествовао је на радном састанку са представницима Немачке организације за међународну сарадњу GIZ на ком су учествовали и представници МУП-а, Врховног јавног тужилаштва, Центра за заштиту жртава трговине људима. Састанак је организован поводом планирања даљих пројектних активности.

Такође, представник Заштитника грађана као националног известиоца за област трговине људима је, на позив Савета Европе, учествовао на округлом столу на тему „Унапређење учешћа бивших жртава и преживелих у трговини људима у борби против трговине људима“, који је одржан у Сарајеву, Босна и Херцеговина. Представник Заштитника грађана представио је улогу Заштитника грађана као националног известиоца за област трговине људима у Републици Србији и указао на даље планиране активности.

Представник Заштитника грађана, као националног известиоца за област трговине људима учествовао је и на дебати у организацији Фондације Центар за демократију и Фондације Friedrich Ebert, на тему „Шта немачки Закон о дужној пажњи у ланцу снабдевања значи за наше фирме?“.

Поводом обележавања Светског дана борбе против трговине људима, Црвени крст Србије и Центар за заштиту жртава трговине људима организовали су стручни скуп на ком су учествовали и представници Заштитника грађана као националног известиоца за област трговине људима. Учесницима скупа се обратила представница Заштитника грађана, која је представила улогу Заштитника грађана као националног известиоца у области трговине људима.

Представници Заштитника грађана као националног известиоца за област трговине људима присуствовали су Годишњем састанку локалних тимова за борбу против трговине људима, који је одржан 17. октобра 2023. године у Нишу, а којим је обележено 10 година од оснивања првих локалних тимова за борбу против трговине људима у Републици Србији. Састанак је организован у светлу обележавања 18. октобра, Европског дана борбе против трговине људима, а на истом су поред представника МУП-а и локалних тимова за борбу против трговине људима учествовали и представници државних институција, представници мултидисциплинарних локалних тимова за борбу против трговине људима из Републике Северне Македоније, представници Амбасаде Сједињених Америчких држава, Канцеларије Савета Европе у Београду и представници удружења. Циљ одржавања годишњих састанака локалних тимова је представљање резултата рада на националном нивоу на нивоу превенције, кривичног гоњења починилаца, заштите жртава трговине људима и међусекторске сарадње и партнерства, као и представљање резултата рада локалних тимова. Састанак је омогућио размену важних информација и примера добре праксе о актуелним дешавањима и изазовима у превенцији и борби против трговине људима, а представљао је и прилику за размену искустава. Представница Заштитника грађана као националног известиоца за област трговине људима обратила се у име Заштитника грађана присутнима.

Представници Заштитника грађана, као националног известиоца за област трговине људима присуствовали су састанку који је организовао Савет Европе у Републици Србији у оквиру пројекта „Јачање борбе против трговине људима у Србији“ (2023-2026) о јачању механизма националног известиоца за праћење активности против трговине људима. Догађај је био организован за Заштитника грађана, Врховно јавно тужилаштво, МУП Канцеларију за координацију активности у борби против трговине људима, Центар за заштиту жртава трговине људима и организације Астру и Атину. Циљ догађаја био је разговор о активностима и плановима за јачање механизма националног известиоца за област трговине људима и представљање резултата и препорука пројекта VAN III Balkans ACT Now, који Астра – Акција против трговине људима и још пет партнерских организација из региона реализују од 2018. године, са фокусом на независно праћење трговине људима и коришћење развијеног алата за праћење.

Пројекат „Јачање борбе против трговине људима у Србији“ (2023-2026) тежи да помогне Републици Србији у испуњавању обавеза које произилазе из Конвенције

Савета Европе о борби против трговине људима, а на основу препорука Групе експерата за борбу против трговине људима (GRETA). Један од циљева пројекта је јачање институционалног оквира и оперативних капацитета за праћење и извештавање о трговини људима и заштиту жртава трговине људима. У том циљу, пројекат ће организовати низ активности изградње капацитета са представницима институција и невладиних организација за борбу против трговине људима како би се представиле улоге и одговорности националног известиоца (укључујући истраживање, савете, увиде), ојачала сарадња са различитим заинтересованим странама, те представила методологија (прикупљање података, како о природи, тако и обиму трговине људима), примери добре праксе и разменила искуства са земљама чланицама Савета Европе.

Дана 7. децембра 2023. године одржан је други састанак Управног одбора пројекта „Јачање борбе против трговине људима у Србији“. Састанку су присуствовали и Заштитник грађана мр Зоран Пашалић, као члан Управног одбора и представници Заштитника грађана као националног известиоца за област трговине људима. У току састанка представљене су активности које је Заштитник грађана као национални извештач предузео од јуна месеца 2023. године. Са освртом на конкретне резултате пројекта, на састанку су представљене планиране активности Управног одбора за наредних 6 месеци.

Дана 6. децембра 2023. године, у оквиру пројекта „Јачање борбе против трговине људима у Србији“ (2023-2026), у организацији канцеларије Савета Европе у Београду одржана је радионица: „Оснаживање одговора на борбу против трговине људима: мандат, улога и функционисање Националног известиоца за борбу против трговине људима“, на којој су учествовали представници Заштитника грађана као националног известиоца за област трговине људима, представница Националног известиоца за трговину људима и сексуално насиље над децом Холандије, Национални координатор за борбу против трговине људима Републике Србије и руководиоца Канцеларије за координацију активности у борби против трговине људима МУП-а, и представници наведене Канцеларије.

Циљ радионице је био:

-представљање примера добре праксе из Холандије у погледу улоге, мандата, функционисања и сарадње Националног известиоца за трговину људима и сексуално насиље над децом са другим институцијама и организацијама;

-јачање оперативних капацитета Заштитника грађана као националног известиоца за област трговине људима у Републици Србији и Канцеларије за координацију активности у области борбе против трговине људима МУП-а Републике Србије.

-Обезбеђивање форума за међусобну размену информација о методама и техникама за прикупљање података, о природи и обиму трговине људима, утицају мера политике, трендовима и обрасцима.

У оквиру заједничког пројекта Европске уније и Савета Европе „Јачање борбе против трговине људима у Србији“, донирана је без накнаде, техничка опрема Заштитнику

грађана као националном известиоцу за област трговине људима. Дана 20. новембра 2023. године у просторијама Заштитника грађана извршена је испорука и примопредаја опреме. Испоруци и примопредаји опреме присуствовали су представници пројектног тима и Заштитника грађана. Опрему је предала Национални координатор пројекта Мирјана Мајсторовић, а исту је примио Заштитник грађана мр Зоран Пашалић.

У конкретном периоду представници Заштитника грађана одржали су састанке са представницима Међународне организације за миграције ИОМ ради договора о могућој сарадњи како у циљу јачања капацитета Заштитника грађана као националног известиоца у области трговине људима, тако и у циљу унапређења примене прописа у овој области. Након што су представници ИОМ-а упознати са досадашњим активностима Заштитника грађана као националног известиоца за област трговине људима, договорено је да Заштитник грађана достави представницама ИОМ-а детаљан преглед краткорочних и дугорочних потреба Заштитника грађана за обављање послова националног известиоца у области трговине људима у којем ће посебно бити издвојене две потребе највишег приоритета које су неопходне за несметано обављање ове улоге Заштитника грађана, а пре свега у вези израде методологије рада и извештавања и набавке техничке опреме.

Такође, представници Заштитника грађана као националног известиоца за област трговине људима одржали су заједнички састанак са представницима Међународне организације за миграције (ИОМ) и Канцеларије Савета Европе у Београду ради разматрања компаративног прегледа потреба са експертском и техничком подршком Заштитнику грађана као националном известиоцу у области трговине људима.

У периоду од 16. до 17. новембра 2023. године представници Заштитника грађана као националног известиоца за област трговине људима учествовали су на округлом столу који је у Сарајеву у Босни и Херцеговини одржан у организацији Међународне организације за миграције (ИОМ). Тема округлог стола била је „Јачање одговора правосућа на трговину људима и кријумчарење миграната у контексту мешовитих миграцијских кретања“. Представница Заштитника грађана као националног известиоца за област трговине људима обратила се као панелиста Панела 2 „Примена приступа усмереног на жртве у целом кривичном поступку – мигрантска популација – ризици и рањивост“, чија је тема била постојеће праксе и оквири у региону који осигуравају да се права жртава промовишу током читавог процеса.

Представници Заштитника грађана, као националног известиоца за област трговине људима учествовали су на консултативном састанку који је био посвећен кључним текућим питањима у области трговине људима и поступку израде новог планског документа Републике Србије за борбу против трговине људима, а који су организовала удружења Група 484 и Астра. Састанку су поред представника Заштитника грађана, као националног известиоца за област трговине људима, присуствовали и представници Центра за заштиту жртава трговине људима, UNODC-а, удружења Атина, Астра и Групе 484. Предмет састанка био је да се размотри како видимо међусобну сарадњу у области трговине људима, који су људски ресурси, финансијски оквири, те да се покушају дефинисати тренутни

проблеми. Присутнима су се обратили представници Заштитника грађана као националног известиоца за област трговине људима, те указали на досадашње активности и резултате рада националног известиоца за област трговине људима. На састанку је указано да је Заштитник грађана као национални извештач уочио потребу доношења закона о области трговине људима, којим би се на системски начин уредила ова област, те да су то препознали и други релевантни актери у борби против трговине људима. На састанку указано је на важност координације свих актера у области трговине људима, као и потребу сталног унапређења знања, те успостављања јасног система вођења података и евиденција у овој јако битној области од стране свих актера. Такође указано је на неопходност сталног унапређења и ажурирања индикатора за трговину људима, имајући у виду да је реч о „живом организму“.

Заштитник грађана као национални извештач одржао је састанак и са представницима Амбасаде САД у Републици Србији. Представници Амбасаде САД-а указали су на значај добре сарадње свих актера и партнера у борби против трговине људима. САД на годишњем нивоу објављује извештавај о борби против трговине људима. У последњих неколико месеци, како је наведено, виђена је добра сарадња са појединим актерима у борби против трговине људима, и ту сарадњу желе да прошире и на Заштитника грађана, имајући у виду његову улогу националног известиоца за област трговине људима. Амбасада САД је спремна да помогне и кроз организовање едукација и пружање подршке пројектима. Како је наведено, велики корак ће бити доношење нове Стратегије и Акционог плана за борбу против трговине људима.

Дана 13. новембра 2023. године, у просторијама Заштитника грађана одржан је састанак представника Заштитника грађана као националног известиоца за област трговине људима са представником Канцеларије за борбу против трговине људима Државног секретаријата Сједињених Америчких Држава (TIP Office) као и са представницима Амбасаде Сједињених Америчких Држава у Србији о активностима Заштитника грађана као националног известиоца за област трговине људима.

Представник TIP Office захвалио се што је Заштитник грађана прихватио позив за састанак и укратко представио рад Канцеларије за борбу против трговине људима, нагласивши да је у њеном раду фокус на унапређењу борбе против трговине људима и то кроз идентификацију глобалних трендова и анализу напора влада по овом питању. Представник TIP Office је посебно истакао допринос Заштитника грађана на изради Извештаја о трговини људима за 2023. годину (TIP Report 2023) поготово у погледу разумевања система усмереног на борбу против трговине људима.

Представници Заштитника грађана подсетили су да је новим Законом о Заштитнику грађана из 2021. године одређено да Заштитник грађана обавља и послове националног известиоца у области трговине људима као и да су активности у погледу ове нове надлежности посебно интензивирани од јуна 2023. године. Указано је да је Заштитник грађана одредио тим којим лично руководи, ставио на располагање сва неопходна средства, поставио приоритете, циљеве и задатке у овој области. Представници Заштитника грађана представили су конкретне активности које су предузете и резултате истих.

Представник TIP Office се осврнуо и на налазе Заштитника грађана у случају вијетнамских радника ангажованих на изградњи фабрике гума „Linglong“ у Зрењенину додавши да је Заштитник грађана прва институција која је од надлежних органа затражила да се ово питање детаљно истражи.

Представници Заштитника грађана указали су да је Заштитник грађана за конкретан предмет објавио извештај са препорукама који је објављен на званичној интернет страници Заштитника грађана. Прецизирано је да је Заштитник грађана покренуо поступак по сопственој иницијативи одмах по сазнању о неповољном положају и могућој повреди права и слобода вијетнамских радника који раде на изградњи фабрике за прераду гума „Linglong“ у Зрењанину.

Представник TIP Office закључио је да Заштитник грађана као национални извештај за област трговине људима помно прати стање у овој области, што је битна разлика у односу на претходни период, а што представник TIP Office посебно поздравља.

У циљу израде и објављивања годишњег извештаја за област трговине људима у Републици Србији за 2023. годину, како би свеобухватно сагледали све релевантне чињенице и околности у вези са облашћу трговине људима у Републици Србији, дана 9. јануара 2024. године Заштитник грађана као национални извештај за област трговине људима упутио је акте на адресе свих релевантних актера у области трговине људима. Од релевантних актера затражене су информације о свим активностима које су предузели у периоду од 1. јануара 2023. године до 31. децембра 2023. године у области трговине људима и статистички подаци из области трговине људима за конкретни извештајни период. Истовремено, затражени су одговори на питања наведена у акту (49 питања), а која су груписана у четири области: превенција; индентификација и заштита жртава; истрага, кривично гоњење и процесуирање; партнерство, координација и сарадња.